

GS-notitie

Onderwerp: Aangevuld Uitvoeringsbeleid Programma Gelderland Sport! 2016-2019

Vooraf

Op 1 november 2016 hebben GS het Uitvoeringsbeleid Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (zaaknummer 2016-006425) vastgesteld. Dit beleid vormt, samen met de subsidieregels voor sport en de beleidsregels voor sponsoring, de kern van het instrumentarium waarmee uitvoering wordt gegeven aan het Programma Gelderland Sport! 2016-2019 (PS2015-589) van Provinciale Staten.

De subsidieregels zijn recent aangescherpt en aangevuld. De wijzigingen maken het nodig dat het uitvoeringsbeleid op onderdelen verder wordt uitgewerkt en aangevuld. Daarvoor is deze notitie bedoeld. De uitwerking heeft vorm gekregen door aanpassing van de bestaande nota Uitvoeringsbeleid Programma Gelderland Sport! van november vorig jaar. De oorspronkelijke tekst is zoveel mogelijk gehandhaafd.

Ook het beleidskader voor sponsoring is aangescherpt en aangevuld. Het sponsorbeleid is vastgelegd in de nota Kader Sponsoring Sportevenementen 2017 (zaaknummer 2016-000124). Op het thema sponsoring wordt in een aparte notitie ingegaan.

1. Aanleiding

Op 11 november 2015 is het programma Gelderland Sport! 2016 -2019 (PS2015 – 589) vastgesteld. Hierin zijn op zeven thema's doelen geformuleerd onder een drietal pijlers: de economische, maatschappelijke en sportieve kracht van sport. Met de wetenschap dat de doelen niet alleen kunnen worden gerealiseerd is de samenwerking gezocht met de vele sport-actieve partijen in Gelderland. In een periode van enkele maanden zijn in wisselende samenstelling ambities uitgewisseld, thema's benoemd en plannen ontwikkeld. Dit is nu al winst. Het heeft geleid tot een sportnetwerk van partijen die elkaar kennen en weten te vinden. Het vormt de basis voor het realiseren van de ambities van partijen en hoe we dit gaan doen. Dit staat verwoord in het Gelders Sportakkoord. Het Sportakkoord heeft tot doel de samenwerking tussen partijen te versterken om zo de doelen nog beter te realiseren. Door de samenwerking in dit sportnetwerk onderscheidt Gelderland zich. Ook heeft de samenwerking tot doel de promotie- en lobbykracht te versterken om bijvoorbeeld internationale evenementen naar Gelderland te halen. Het Sportakkoord vormt de netwerkaanpak waarmee optimaal gebruik wordt gemaakt van de energie die bij de partijen zit. Conform het uitgangspunt van dit college.

2. De pijlers

In het programma Gelderland Sport! 2017 – 2019 zijn drie pijlers geformuleerd die het sportbeleid van de provincie dragen: de economische kracht van sport, de maatschappelijke kracht van sport en de sportieve kracht. Deze worden kort toegelicht.

Uit Gelderland Sport! 2016-2019

Het is 2020. Gelderland Sport! De provincie bruist van sportiviteit en Nederland weet dat. Sport in Gelderland is meer dan bewegen en wedstrijden. Door de goede sportvoorzieningen, de actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan, de toonaangevende sportevenementen en de topsporters is Gelderland nog aantrekkelijker geworden voor haar inwoners, ondernemers,

sporters en bezoekers. Gelderland heeft daarbij extra aandacht voor mensen met een beperking op alle niveaus van de sport.

3. De economische pijler: sportevenementen

3.1 Spin-off van sport

Economisch

Bij sportevenementen zetten we in op het verder vergroten van de economische impact van de evenementen. Dit doen we door minimaal 20 toonaangevende (inter-)nationale sportevenementen per jaar financieel te steunen, met zo nu en dan een topevenement (evenementen in de buitencategorie), zoals de Giro d'Italia 2016. Evenementen promoten de regio. De bedoeling is dat de regio, of breder, de provincie daarvan economisch profiteert. Van de evenementenorganisatoren verwachten wij een extra inspanning om verbindingen te leggen met het bedrijfsleven. Dit kan door side-events te organiseren in de vorm van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten of door op andere wijze de evenementen aantrekkelijker te maken voor ondernemers.

Onder economische spin-off verstaan we ook het promoten van de stad en de regio waar het evenement plaatsvindt door de evenementorganisator. Een aantrekkelijk evenement en programma van side-events betekent onder meer bezoekers van binnen en buiten Gelderland. De economische impact van een evenement wordt vergroot wanneer het evenement over meerdere dagen plaatsvindt en de side-events langere tijd voorafgaand plaatsvinden en na afloop van het evenement nog enige tijd doorgaan. De impact wordt eveneens vergroot wanneer de organisatie de bestedingen voor het evenement in de provincie doet.

Tot slot, media aandacht kan de economische impact aanzienlijk versterken. Vooral evenementen op internationaal niveau dragen hier aan bij. Het is daarom van belang dat de organisatoren zich inspannen om zoveel mogelijk media-aandacht te genereren, voor het evenement, maar zo mogelijk ook voor de regio.

Maatschappelijk

Evenementen zijn een platform voor topsporters en stimuleren tegelijkertijd de breedtesport. Wij zien breedtesport als sport die door alle lagen van de bevolking beoefend kan worden op amateurbasis. Topsport en breedtesport zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Topsporters en talenten inspireren anderen om ook het beste uit zichzelf te halen en om tot een actieve en sportieve leefstijl te komen. Talenten vormen de schakel tussen de breedte- en topsport. Wanneer meer mensen recreatief sporten, wordt de basis van de sport breder en worden er meer talenten ontdekt. Die groeien met goede begeleiding en ondersteuning op hun beurt weer uit tot topsporters, die kunnen excelleren op Gelderse sportevenementen. Gelderse topsporters helpen onze provincie op de kaart te zetten.

Het versterken van de breedtesport heeft, gezien de maatschappelijke impact, onze bijzondere aandacht. We dragen hier onder meer aan bij door het stimuleren van de organisatie van side-events als onderdeel van sportevenementen. Side-events richten zich overigens op meer maatschappelijke thema's dan alleen breedtesport. Hierop gaan wij in het vervolg van de notitie nader in.

Tot slot vinden we het van grote relevantie dat bij de organisatie van evenementen, waar mogelijk, specifieke aandacht is voor aangepast sporten.

3.2 Evenementenstrategieën van de Gelderse kernsporten

Om tot een goede samenhang te komen tussen de Gelderse kernsporten en evenementen, zijn de sportbonden en evenementenorganisatoren uitgenodigd om voor hun eigen kernsport de evenementen-ambities voor de komende jaren op te stellen. Ook de schaatsbond, als tweederingkernsportbond, is gevraagd om voor het inline-skaten een evenementenstrategie op te stellen, gezien het belang dat de provincie hecht aan het benutten van de skeeleraccommodatie in

Heerde. Eerdere investeringen in deze accommodatie worden zodoende beter benut. Bij de evenementenstrategieën gaat het om een samenhangend geheel van evenementen voor de periode 2017- 2019, zo mogelijk met ambities voor internationale evenementen voor de periode na 2019. Het gaat om een strategie die erop is gericht de samenhang tussen evenementen te verstevigen zodat de afzonderlijke evenementen succesvoller worden en de gewenste dynamiek vanuit de evenementen op gang komt. Een dynamiek die bijdraagt aan het versterken van de economie en een goed leefklimaat, met aandacht voor meer sporten en bewegen. Deze strategie heeft zowel op de korte als de langere termijn blijvende effecten, op het vlak van sport, economie en maatschappij. Het is de katalysator om partijen in beweging te krijgen, een ontwikkeling in gang te brengen of processen te versnellen. Een strategie die van visie getuigt op het realiseren van evenementen, ook in de iets verder weg gelegen toekomst. Bij de afweging om een evenement te ondersteunen vinden wij het van belang dat het evenement past in een heldere strategie van de betreffende sport.

3.3 Subsidiekader Evenementenkalender

De evenementen, die in het kader van de evenementenstrategieën worden gerealiseerd kunnen voor financiële steun worden aangemeld. Subsidie wordt alleen verstrekt als het evenement op de evenementenkalender staat. In de Regels Ruimte voor Gelderland (hoofdstuk Economische impact – Sportevenementen) is geregeld aan welke voorwaarden moet worden voldaan om op de evenementenkalender te worden geplaatst. Hiervoor dient een aparte aanvraag te worden ingediend. Een deel van de voorwaarden is hieronder beleidsmatig nader uitgewerkt. De aanvraag voor plaatsing moet uiterlijk negen maanden vóór het evenement worden ingediend. 2017 is een overgangsjaar, waarin van deze regel nog mag worden afgeweken.

Cluster van evenementen

Onder voorwaarden kunnen evenementen als cluster op de kalender worden geplaatst. Het moet dan gaan om evenementen van dezelfde organisator, die in duidelijke samenhang met elkaar worden georganiseerd, binnen een periode van ongeveer één tot anderhalf jaar. Uit de aanvraag moet blijken waaruit de samenhang bestaat. Te denken valt aan gezamenlijke communicatie-uitingen rond de evenementen en gezamenlijke inkoop en sponsoring. Doordat de eisen van economische en maatschappelijke impact op het geheel van de cluster van toepassing zijn, zullen de evenementen op die punten ook als geheel evalueerbaar moeten zijn. De samenhang moet ook blijken uit het programma van side-events, dat voor de evenementen gezamenlijk wordt georganiseerd. Qua omvang en inhoud dient dit programma in redelijke verhouding te staan tot de omvang van de evenementen (zie ook hierna).

Voor een cluster van evenementen kan met één aanvraag voor de kalender worden volstaan. Ook de subsidie kan door middel van één aanvraag (met één plan van aanpak en één begroting) worden aangevraagd.

Clustering van evenementen kan ook nog plaatsvinden bij het indienen van de subsidieaanvraag. Het moet dan wel gaan om evenementen die al op de kalender staan.

Belang van side-events: economische en maatschappelijke spin-off

Een evenement (een cluster van evenementen inbegrepen) komt alleen voor subsidie in aanmerking als er ook een programma van side-events wordt georganiseerd. Deze side-events vergroten de economische en maatschappelijke impact van het evenement. Side-events kunnen voor, tijdens of na (legacy) een groot sportevenement worden gehouden. Zij moeten een duidelijke verbinding hebben met het sportevenement waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Hoofdevenementen, die in aanmerking komen voor sponsoring, worden niet tevens gesubsidieerd. Het sponsorbeleid sluit samenloop uit. Voor het programma van side-events kan, als aan de geldende vereisten wordt voldaan, wel subsidie beschikbaar worden gesteld. Een van de vereisten is dat het evenement op de evenementenkalender is geplaatst.

Een programma van side-events is een plan tot uitvoering van twee of meer side-events, die zich op verschillende themagebieden richten. Minimaal één themagebied moet zijn gericht op het vergroten van de economische impact. Voor een cluster van evenementen geldt dat drie of meer side-events worden georganiseerd op minimaal twee themagebieden, waarvan tenminste één themagebied gericht is op het vergroten van de economische impact.

Side-events kunnen heel verschillend zijn. Wij sluiten aan bij de indeling van VWS en onderscheiden zes themagebieden waarop maatschappelijke en economische spin-off plaats kan vinden. Hierbij leggen we op onderdelen een specifieke focus:

- *imago & identiteit*: activiteiten gericht op versterking van imago en bekendheid van stad/regio, versterking van toerisme na het evenement, toename van gevoelens van trots en/of lokale identiteit, lokale, nationale of internationale waardering voor evenementen, etc. Het gaat om de *branding* van Gelderland;
- *gezondheid & vitaliteit*: deelnemers en/of bezoekers laten nadenken over - of laten ervaren van – het belang van de eigen gezondheid en gezonde leefstijl, etc. Wij leggen de focus op innovatieve ontwikkelingen op het gebied van sport/bewegen, voeding en gezondheid. We versterken deze cross-overs en verbinden initiatieven op dit vlak;
- *participatie & cohesie*: activiteiten gericht op bevorderen van sportdeelname, lidmaatschap verenigingen, vrijwilligerswerk, toename van leefbaarheid in wijk/gemeenten, ontdekken en ontwikkelen van talenten, etc. De nadruk ligt op het versterken van de ontwikkeling van open sportclubs en open sportparken;
- *beleving & ervaring*: activiteiten gericht op positieve beleving bij deelnemers en bezoekers voor/tijdens/na het evenement, stimuleren van herhaalbezoek, toename draagvlak/afname weerstand onder omwonenden, gevoel van trots dat het evenement plaatsvindt, etc. Het gaat daarbij om het vergroten van de bezoekersaantallen en het versterken van betrokkenheid van deelnemers en bezoekers;
- *economie & werk*: activiteiten gericht op additionele bestedingen in de regio door deelnemers en bezoekers, organisatie en media, bedrijven en bij partners en sponsors, toename werkgelegenheid, etc.;
- *milieu & innovatie*: activiteiten gericht op beperking van milieubelasting door het evenement (minder watergebruik en afval; reizen naar evenement), uitdragen van aandacht voor milieu en duurzaamheid, innovaties in de organisatie van het evenement, in de sport, in 'samenwerking', etc.

Bij maatschappelijke en economische impact gaat het om effecten die merkbaar of meetbaar zijn in de samenleving als gevolg van het plaatsvinden van een sportevenement, inclusief de side-events. Hoe hoog de economische en maatschappelijke impact is en hoe groot het bereik van de side-events, kan per evenement sterk verschillen. Van de organisatie wordt verlangd dat zij zich inspant om het bereik en het economische en/of maatschappelijke effect zo groot mogelijk te maken. Concreet kan dit bijvoorbeeld betekenen: de organisatie van een scholenproject op *meerdere* scholen, het uitzetten van gezondheids- en vitaliteitstrajecten voor *diverse* doelgroepen en de organisatie van *verschillende* netwerkevents. Het is aan de organisator om het verwachte bereik en de verwachte impact te onderbouwen.

Is er sprake van een cluster van evenementen dan zal de economische en maatschappelijke impact in verhouding moeten staan tot het geheel van de cluster. Naarmate de cluster en de evenementen in de cluster groter zijn, zullen de side-events meer body moeten hebben.

Meestal zal het programma van side-events bij één evenement behoren. Onder voorwaarden kan ook subsidie worden verleend voor uitsluitend een programma van side events dat in het kader van meer evenementen van eenzelfde organisator wordt uitgevoerd. Het gaat dan om evenementen waarbij voor het hoofdevenementen zelf geen subsidie wordt verleend (maar die eventueel wel door de

provincie worden gesponsord). De omvang van het programma zal steeds in redelijke verhouding moeten staan tot de omvang van de betrokken hoofdevenementen. Een paar kleine side-events bij twee of meer grote sportevenementen volstaan niet om voor subsidie in aanmerking te komen. Voor het programma van side-events geldt ook het vereiste dat het op verschillende themagebieden moet zijn gericht, waaronder in ieder geval het themagebied economie & werk.

Voorwaarden voor subsidiëring

Om voor subsidie in aanmerking te komen, moet het evenement (c.q. de cluster van evenementen) voldoen aan de criteria en voorwaarden zoals gesteld in de subsidieregeling. Hieronder worden de belangrijkste voorwaarden uitgewerkt en toegelicht.

Voorwaarden voor subsidiëring:

1. Het evenement heeft betrekking op een of meerdere kernsporten en past in de visie van de evenementenstrategie van de betreffende kernsport(-en). In het sportakkoord is hier een eerste aanzet voor gemaakt.
2. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet het gaan om een kampioenschap op nationaal, Europees of wereldniveau of om een vergelijkbare internationale of nationale wedstrijd op het hoogste competitieniveau. Subsidiemogelijkheden voor de organisatie van een NK zijn aan een aantal voorwaarden verbonden.
Daarnaast komen breedtesportevenementen voor subsidie in aanmerking die gericht zijn op mensen met een beperking. Deze evenementen moeten minimaal 500 deelnemers en 500 bezoekers trekken.
3. De organisator van het evenement legt actief verbinding met het bedrijfsleven met het doel de *economische spin-off* van het evenement in de regio zo groot mogelijk te maken. Dit kan worden bereikt door de organisatie van een programma van side-events, waarbij één of meerdere activiteiten worden ingezet op het themagebied economie & werk, naast ook de inzet op één of meer andere themagebieden. Hoe en in welke mate hierop wordt ingezet verschilt per sport en is maatwerk per evenement. De economische impact moet aanzienlijk zijn. Het is aan de organisator om duidelijk te maken dat het evenement een dergelijke aantoonbare substantiële economische meerwaarde heeft.

De volgende aspecten dragen bij aan de economische spin-off:

- bestedingen van bezoekers en deelnemers in de regio. Deze moeten in opdracht van de organisatie worden gemeten met de WESP methodiek. Evenementen, die gedurende een reeks van jaren worden ondersteund en inhoudelijk niet wezenlijk veranderen, kunnen wij van de meet-verplichting ontheffen. We zullen dat doen wanneer van een nieuwe WESP-meting geen meerwaarde wordt verwacht;
- organisatie van netwerkbijeenkomsten voor bedrijven en andere organisaties voorafgaand, tijdens of na het evenement;
- betrokkenheid van meerdere private partners aan het evenement, bijvoorbeeld in de vorm van sponsorship;
- bedrijven of andere organisaties sluiten aan bij het evenement (activatie) en promoten of dragen op die manier mede het evenement;
- regiopromotie: grote nationale of internationale evenementen dragen door hun media-exposure bij aan regiopromotie en versterken daarmee de economische spin-off;
- inzet op lokale/regionale inkoop en lokale/regionale producten en betrokkenheid van lokale ondernemers.

4. De organisator van het evenement zet zich actief in door de organisatie van een programma van side-events, die de *maatschappelijke spin-off* van het evenement zo groot mogelijk laten zijn. Het programma omvat twee of meer side-events, gericht op de eerdergenoemde zes prestatievelden. Het kan overigens ook een andere partij zijn, die, met instemming van de organisator van het evenement, side-events organiseert. Relevant is dat de side-events samenhangen met een evenement dat op de evenementenkalender staat. Het is van belang dat de inzet op side-events substantieel is, dat betekent dat de side-events een breed gedragen effect op de eerdergenoemde themagebieden hebben. Hoe hierop wordt ingezet verschilt per sport en is maatwerk per evenement.

De volgende aspecten dragen bij aan maatschappelijke spin-off (zie verder ook de bij 3.1 genoemde zes prestatievelden en de specifieke focus die wij op onderdelen leggen):

- Sociale samenhang: stimuleren van actieve inzet op het vergroten van sociale samenhang en sportactivatie, bijvoorbeeld door scholenprojecten en sportclinics;
 - Regionale betrokkenheid: realiseren van grote regionale betrokkenheid, zichtbaar door de betrokkenheid van vrijwilligers en sportclubs;
 - Sport voor mensen met een beperking: stimuleren van aandacht voor sporten voor mensen met een beperking;
 - Gezondheid: bevorderen van aandacht voor gezondheidsbevordering;
 - Maatschappelijk verantwoord: stimuleren tot inzet op maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid.
5. Zo veel mogelijk spreiding van side-events over verschillende gemeenten. Topevenementen worden vaak door meerdere steden gedragen. Dit betekent dat evenementen en side-events in meer steden kunnen plaatsvinden en zo mogelijk provinciebreed worden uitgerold. Door samenwerking tussen de steden wordt de kwaliteit van evenementen en de side-events op een hoger niveau gebracht. Het zorgt er ook voor dat het bereik van het hoofdevenement groter wordt. Hierdoor kan bijvoorbeeld de verkoop van toegangskaarten toenemen.
 6. Er moet sprake zijn van een gezonde verhouding tussen publieke en private financiering. De provincie wil alleen evenementen (c.q. cluster van evenementen) ondersteunen die voor ten minste de helft met private middelen worden bekostigd. De eigen inkomsten uit het evenement (tickets, sponsoropbrengsten, horeca) worden beschouwd als private financiering. Voor evenementen voor mensen met een beperking geldt deze eis niet. Ook voor nieuwe evenementen op nationaal niveau, die niet eenmalig zijn, geldt deze eis niet.
 7. In het programma van side-events worden, voor zover dit meerwaarde heeft voor mensen met een beperking, ook activiteiten voor deze doelgroep georganiseerd. Daarnaast dienen de locatie en de accommodatie van het evenement toegankelijk te zijn voor mensen met een beperking.
 8. Duurzaamheid. Het evenement wordt zo duurzaam mogelijk uitgevoerd. De evenementorganisatie beschrijft welke maatregelen hiertoe worden getroffen en welke inspanningen worden verricht.

Uit het plan van aanpak van een evenement (c.q. cluster van evenementen) en/of programma van side-events moet blijken dat bovengenoemde voorwaarden in de uitwerking zijn meegenomen. Op basis van de subsidieregels en het uitvoeringsbeleid wordt beoordeeld of sportevenementen en side-events in aanmerking komen voor subsidie.

Aanvullingen

Voor bijzondere, toonaangevende internationale evenementen, die zowel qua uitstraling als economische en maatschappelijke spin-off uitzonderlijk zijn, kan van één of meer van de geldende

voorwaarden worden afgeweken. Het gaat hier om evenementen met een groot communicatief bereik, die Gelderland op de kaart zetten, zowel op korte als op lange termijn. Deze evenementen moeten een grote economische en maatschappelijke spin-off hebben en een boost geven aan zowel de breedtesport als de topsport. De ondersteuning van dergelijke evenementen wordt door ons college per evenement bepaald. Wij overleggen daarover van tevoren met Provinciale Staten of de betrokken Statencommissie.

Hierbij kan het ook om evenementen gaan die onder de tweederingskernsporten vallen. Dit geldt onder meer voor evenementen waarvoor juist in Gelderland de geschikte accommodatie aanwezig is. Daarbij moet het gaan om een accommodatie die, zoals de skeelerbaan in Heerde, mede tot stand is gebracht met subsidie van de provincie.

Evenementen voor aangepast sporten kunnen voor subsidie in aanmerking komen, mits deze van minimaal nationaal niveau zijn en een groot maatschappelijk bereik hebben. De organisatie van een programma van side-events bij evenementen voor aangepast sporten is niet verplicht, maar kan de maatschappelijke spin-off van het evenement wel vergroten. Denk aan het organiseren van activiteiten voor mensen met een beperking, die leiden tot een hogere sportparticipatie bij deze doelgroep of het organiseren van congressen voor kennisoverdracht. Het maatschappelijk draagvlak in de regio wordt versterkt door het betrekken van meerdere maatschappelijke organisaties, gemeenten en sportverenigingen.

Ook sportevenementen op het hoogste competitieniveau, die vergelijkbaar zijn met een NK, EK of WK kunnen voor subsidie in aanmerking komen. Voor nationale sportevenementen geldt de aanvullende voorwaarde dat het om een nieuw, veelbelovend evenement, moet gaan, dat de potentie heeft om uit te groeien tot een toonaangevend nationaal of zelfs internationaal sportevenement dat meerdere jaren georganiseerd gaat worden. De aanvrager dient dit met een goede onderbouwing in de aanvraag te staven.

Tot slot is met andere overheden met een actief evenementenbeleid in ons land (G5, VWS en de provincies Noord-Brabant en Gelderland), verenigd in de landelijke werkgroep Kracht van sportevenementen, afgesproken dat zij bij elkaars topevenementen een bijdrage zullen leveren aan het programma van side-events. Het gaat dan om evenementen die op de Nationale Topevenementenkalender staan. De afspraken houden voor ons in dat wij jaarlijks side-events ondersteunen van ten minste twee topevenementen van de Topevenementenkalender. De side-events worden in Gelderland georganiseerd en moeten, om voor een subsidie in aanmerking te komen, net als bij evenementen in onze provincie een substantiële economische of maatschappelijke impact hebben in Gelderland.

3.4 Bidprocedures

Komende jaren staan verschillende jaarlijks terugkerende nationale evenementen op de Gelderse agenda. Daarnaast vinden incidenteel veel internationale sportevenementen in Gelderland plaats. Deze internationale sportevenementen worden vaak na een bidprocedure aan een land of stad toegekend. De bidprocedure start veelal langere tijd voordat het evenement plaatsvindt. Dit is afhankelijk van procedure, zoals deze door de betreffende internationale sportfederatie is vastgesteld. In het Gelders Sportakkoord is door partijen de ambitie uitgesproken om een aantal internationale sportevenementen in Gelderland te organiseren. Het gaat onder meer om het WK Inline Skaten (2018 of 2020), het WK halve marathon (2020), EK herenvolleybal (2020), het WK mountainbike (2020), het WK damesvolleybal in 2022 en een eerste verkenning van de Wereldruiterspelen op langere termijn. Samen met de initiatiefnemers en de lokale overheid laten wij voor dergelijke internationale sportevenementen een haalbaarheidsstudie uitvoeren. Hierin worden onder meer de kosten én baten op economisch, maatschappelijk en sportief vlak onderzocht. Het haalbaarheidsonderzoek vormt de basis voor het besluit of wij het bid gaan ondersteunen. Omdat de internationale evenementen zowel

qua omvang als impact sterk verschillen, is de mate en wijze van ondersteuning voor ieder bid verschillend. Indien het evenement een bijzonder, toonaangevend internationaal sportevenement is als hiervoor onder *Aanvullingen* genoemd of als het niet kan worden betaald uit het budget dat Provinciale Staten voor sport beschikbaar hebben gesteld, betrekken wij Provinciale Staten bij de besluitvorming over het al of niet meedoen met het bid.

3.5 Resultaten

Evenementen leveren Gelderland veel op. Een groot sportfeest, waar toeschouwers kunnen genieten van sport op het hoogste niveau, versterking van de bekendheid van de provincie en denk ook aan economische opbrengst en aan de maatschappelijke effecten door de organisatie van side-events. De evenementen dragen bij aan de benutting van regionale sportinfrastructuur, die mede door provinciale steun tot stand is gekomen. Sportevenementen worden gebruikt om Gelderland te 'branden' en te positioneren als een dynamische provincie, waar ook grote topevenementen worden georganiseerd. Jaarlijks worden circa 30 sportevenementen van de kernsporten én inline-skating van internationaal en nationaal niveau ondersteund. De evenementen hebben minimaal een landelijke media-exposure.

Onverminderd de hiervoor beschreven nuancering houden wij vast aan de verplichting voor ontvangers van evenementensubsidie, met uitzondering van multisportevenementen, sportevenementen voor mensen met een beperking en side-events, onderzoek te doen via de WESP methodiek naar de economische impact van het evenement. Wij achten het van belang te kunnen volgen hoe het evenement zich op dat punt door de jaren heen ontwikkelt.

Wij zijn ons ervan bewust dat de mate van economische en, nog sterker, maatschappelijke impact lastig volledig met cijfers is te onderbouwen. Er is bijvoorbeeld geen direct verband te meten tussen toename van leden bij een sportclub en een sportevenement in Gelderland, omdat veel verschillende factoren invloed hebben op het ledenaantal van een club. Ook de economische impact is sterk afhankelijk van externe factoren, bijvoorbeeld het weer. Lange termijn resultaten van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten zijn tijdens een sportevenement ook niet meetbaar. Tegelijkertijd willen we het belang van de maatschappelijke impact van sportevenementen de komende jaren beter in beeld brengen door een verdere uitwerking van de WESP-methodiek. Door deze methodiek te verbreden willen we meer inzicht krijgen in het maatschappelijk effect van sportevenementen.

4. De economische pijler: Innovatie

4.1. Doelstelling

Gelderland is behalve in sport ook sterk op het gebied van voeding en gezondheid. De concentratie van kennis- en praktijkinstellingen, organisaties en bedrijven rond sport, voeding en gezondheid bieden een unieke positie in Nederland en zelfs internationaal. Samenwerking tussen verschillende domeinen en tussen organisaties, bedrijven en kennisinstellingen onderling leidt tot innovatie blijkt uit bestaande initiatieven zoals Eat2Move. Wij ondersteunen en faciliteren daarom deze samenwerking. De daaruit voortkomende innovaties en de implementatie ervan kunnen bijdragen aan gezondheidswinst en aan de realisatie van innovatieve producten en concepten.

4.2. Instrumenten

Vanuit de sportsector ondersteunen en faciliteren we de samenwerking tussen sport, voeding en gezondheid. Gelderse sportevenementen kunnen gebruikt worden als platform om kennis op te bouwen en de markt te ontwikkelen. De afgelopen jaren zijn diverse succesvolle side-events (gericht op netwerken, disseminatie) geweest. Ook zijn onderzoeken naar voeding en gezondheid uitgevoerd tijdens sportevenementen.

Wij willen goede projectinitiatieven op het gebied van innovatie op het snijvlak van sport, gezondheid en voeding mede mogelijk maken. Hierin trekken we samen op met betrokken Gelderse steden. Zodra

projectinitiatieven concreter worden, wordt een keuze gemaakt welke instrumenten hiervoor worden ingezet.

4.3. Resultaten

De bovengenoemde activiteiten leiden tot:

1. Netwerkvorming, kennisdeling op de cross-over sport/ bewegen, voeding, gezondheid.
2. Ontwikkeling van een projectprogramma met financieringsstructuur om te komen tot nieuwe kennis, implementatie van effectieve innovaties en communicatie.
3. De loketfunctie van Eat2Move wordt uitgebouwd tot een *open access* structuur voor kennis en innovatie in sport, voeding en zorg.

Door het samengebrachte netwerk, kennisdisseminatie en communicatie ontwikkelen de betrokken partijen gezamenlijk de provincie Gelderland als expertise-regio op het snijvlak van sport, voeding en gezondheid.

5. De maatschappelijke pijler: open clubs en vitale sportparken

5.1. Inleiding en doel

In het programma Gelderland Sport! staat dat wij de ontwikkeling van sportverenigingen¹ en sportparken tot open clubs en vitale sportparken ondersteunen en versterken. Dit is een van de doelstellingen onder de pijler maatschappelijke kracht van sport. Om tot open clubs en vitale sportparken te komen, sluiten wij zoveel mogelijk aan bij kansrijke initiatieven van sportverenigingen en sportparken.

De doelstelling:

In 2019 kent Gelderland een groeiend netwerk van sterke, toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken, die bijdragen aan de leefbaarheid in dorpen en wijken.

Onder toekomstbestendigheid verstaan wij dat sportverenigingen en sportparken op langere termijn financieel en organisatorisch zelfstandig kunnen voortbestaan. Een toekomstbestendige sportvereniging is actief in een wijk of dorp en draagt bij aan de leefbaarheid ervan. Onder leefbaarheid verstaan wij dat de sportvereniging in actieve verbinding staat met maatschappelijke partners en buurtbewoners in de omringende wijk of dorp, gericht op het bevorderen van de sociale samenhang.

Wij constateren dat veel sportverenigingen en gemeenten geïnteresseerd zijn in de gedachte van de open club en het vitale sportpark. Er is een flinke beweging aan het ontstaan van partijen die zich willen ontwikkelen tot open clubs en vitale sportparken. Al vanaf najaar 2014 stimuleren wij deze beweging, onder andere door de conferentie 'Op weg naar de toekomst' te organiseren. Ook hebben we samen met partijen gewerkt aan een breed Gelders netwerk van o.a. gemeenten, sportverenigingen, NOC*NSF, sportbonden, kennis- en onderzoeksinstituten (GSF, Kenniscentrum Sport, HAN, Mulier Instituut). In onze contacten hebben wij geconstateerd dat de beweging zich nog in een betrekkelijk vroeg stadium bevindt. Een actieve, stimulerende rol van de provincie Gelderland wordt vanuit het veld toegejuicht.

De ontwikkeling tot open clubs en vitale sportparken is bij uitstek een thema dat zich op lokaal niveau afspeelt. De gemeenten staan hiervoor als eerste aan de lat. Wij richten ons op met name het aanjagen, prikkelen en ondersteunen van betrokken partijen. Deze rol wordt ook door de partijen als wenselijk gezien. Met onze procesaanpak willen wij zoveel mogelijk sportverenigingen en gemeenten

¹ Wij gebruik de termen sportclub en sportvereniging allebei. Onder vereniging worden ook andere rechtspersonen begrepen.

ondersteunen in de open club ontwikkeling binnen de lokale context. Hiervoor is maatwerk nodig. Wij beperken ons hierbij niet tot de kernsporten en de tweederingsporten, maar richten ons op de volle breedte van de sport.

Om dit te bereiken gaan we het volgende doen:

- Wij ondersteunen initiatieven op het gebied van open clubs en vitale sportparken. Het kan daarbij zowel om initiatieven gaan die zich in de realisatiefase bevinden, als in de planfase of de ambitiefase. Zie paragraaf 5.2.
- Wij stimuleren dat organisaties in het middenveld van de sportsector kennis en expertise opbouwen en delen over open clubs en vitale sportparken. Dit kan door middel van het organiseren van inspiratiesessies en werkbijeenkomsten, online kennisdeling en monitoring. Zie paragraaf 5.3.

Beide punten worden hieronder uitgewerkt. Wij richten ons op sportclubs en sportparken, middenveldorganisaties in de sportsector, derden en gemeenten, die hier gezamenlijk stappen in kunnen en willen zetten, een eigen bijdrage leveren en een duidelijke vraag naar ondersteuning hebben. Onder middenveldorganisaties verstaan wij hier onder andere NOC*NSF, sportbonden, Gelderse Sport Federatie en Vereniging Sport en Gemeenten. Derden zijn onder andere maatschappelijke organisaties op het terrein van welzijn, zorg, onderwijs en ruimtelijke ordening.

5.2. Open club en vitaal sportpark

Het begrip open club is door NOC*NSF ontwikkeld en is door haar gepositioneerd als een beweging, een filosofie. Voor de ideale open club bestaat geen formule, deze is bij uitstek contextafhankelijk. Wij nemen de omschrijving van NOC*NSF over:

'Een open club kenmerkt zich door een open houding van de kartrekkers en betrokkenen bij de club. Een dergelijke club is een ontmoetingsplek waarbij zij eigen leden, andere regelmatige bezoekers van de club en de buurtbewoners uitnodigt om te sporten en om bij de vereniging betrokken te raken en te blijven. Een open club is ondernemend en richt zich op een langetermijnvisie en staat daarom nooit stil. Zij denkt vraag- en buurtgericht en gaat steeds opnieuw na wat de behoeften zijn en speelt daarop in. De club gaat (mogelijk in samenwerking met andere sportclubs en partijen uit andere sectoren) gericht aan de slag om activiteiten aan te bieden, die haar hoofdactiviteit versterken. Ook voert de club actief en continu beleid op de ontwikkeling, kwaliteit en opleiding van sporttechnisch, arbitrerend en bestuurlijk kader. En streeft zij naar een betere bezettingsgraad van de accommodatie. Dit alles leidt tot ledenbinding, -behoud en/of -groei, meer 'reuring' op de club en continuïteit van het bestaansrecht.

Een open club kan een individuele vereniging zijn maar veelal is de open club een samenwerking tussen meerdere verenigingen (bijv. een sportpark) en/of andere (commerciële) sportaanbieders en/of playgrounds/courts/pleintjes/buurtwerk (juridische entiteit is niet leidend).'²

De open club kenmerkt zich door de houdingen: vraaggericht, ondernemend, uitnodigend, buurtgericht, samenwerkend en heeft oog voor continuïteit.³

Onder het begrip vitale sportparken verstaan wij: 'Het sportpark kan een sleutelrol blijven vervullen in de lokale sportinfrastructuur. Een Vitaal Sportpark, een sportpark met toekomstperspectief, kent vijf specifieke ruimtelijke kenmerken⁴:

- functiemenging (vervlechting van sport met bijv. wonen, werken, onderwijs, zorg);
- ruimtelijke integratie (verbindingen tussen bijv. openbare ruimte, routes, groen- en recreatie);

² www.nocnsf.nl/openclubs

³ Onderzoeksrapport 'Maatschappelijke functie sportverenigingen in Gelderland', Mulier Instituut, maart 2015. In dit rapport wordt ook nader ingegaan op de kernmerken van een open club. Te downloaden via:

<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/maatschappelijkefunctieverenigingeninGelderland>

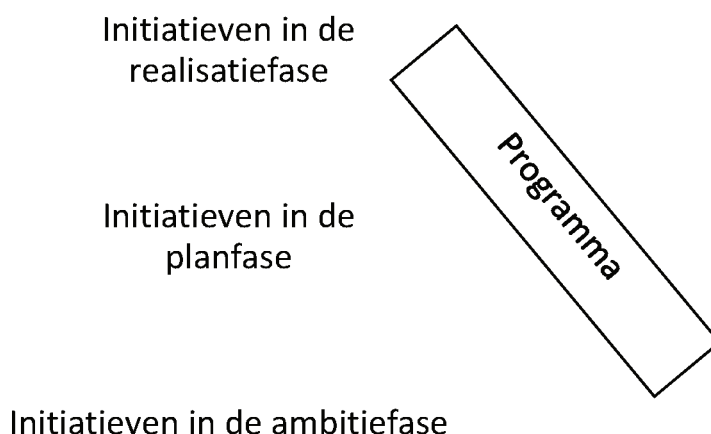
⁴ Inventarisatie 'Vitale sportparken in Gelderland', Sport&Ruimte, 2017.

- goede sportieve en maatschappelijke benutting (ruimtelijke en fysieke inrichting geoptimaliseerd voor maatschappelijke functie);
- open (fysiek toegankelijk voor buurt en andere doelgroepen);
- open club: de benutting van accommodatie, actief beleid op kader en gezamenlijk aanbod.⁵

Het concept open club of vitaal sportpark is te zien als een ladder of continuüm waar een sportvereniging of sportpark stappen op gaat maken. Een continuüm dat loopt van de corebusiness van de sportverenigingen en -parken, regulier sportaanbod voor (potentiële) leden c.q. de verenigingen binnen het park, naar een open club of vitaal sportpark die over de kenmerken van een open club of vitaal sportpark beschikt. Binnen dat continuüm zijn vele mogelijkheden en gradaties van open clubs en vitale parken mogelijk. Uiteraard hoeft niet iedere sportvereniging/sportpark zich te ontwikkelen tot een open club of een vitaal sportpark.

5.3. Beleidskader en instrumenten: ondersteuning van initiatieven

Om toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken te realiseren, willen wij initiatieven ondersteunen in alle drie fasen van de onderstaande piramide. De verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen en uitvoeren van de initiatieven in de verschillende fasen en programma ligt bij sportverenigingen, sportparkorganisaties, gemeente of een openbaar lichaam of sportbond. Andere partijen zoals middenveldorganisaties en geïnteresseerde derden kunnen meewerken aan deze initiatieven.

Figuur 1 Initiatieven Open Clubs en Vitale Sportparken

In de ambitiefase is er sprake van een idee over mogelijke samenwerking die gericht is op de ontwikkeling van een open club of vitaal sportpark dat op het eerste gezicht kansrijk lijkt. De initiatiefnemer verkent of dit idee haalbaar is om gezamenlijk met partijen te ontwikkelen. Aan het eind van de ambitiefase is verkend of het idee haalbaar is. Bij positief resultaat wordt het afgesloten met de ondertekening van een gezamenlijke ambitieverklaring.

In de planfase wordt er tussen partijen afgesproken om een ontwikkelplan op te stellen. Met dit ontwikkelplan kunnen de partijen vervolgens zelf aan de slag om de open club of vitaal sportpark te realiseren.

Initiatieven die zich in de realisatiefase bevinden hebben al gezamenlijke ambities afgesproken en een plan opgesteld. In deze fase wordt de open club of vitaal sportpark daadwerkelijk gerealiseerd.

⁵ In de definitie benoemt Sport en Ruimte de open club als 'bestuurlijk vitaliteit'. Wij verstaan dit onder de open club definitie.

Naast initiatieven in de drie genoemde fasen is er een vierde categorie van initiatieven, namelijk middels een programma. Dit programma bestaat uit een samenstel van initiatieven uit de drie fasen. De initiatiefnemers kunnen gezamenlijk optrekken door bijvoorbeeld kennis en ervaring met elkaar te delen. Bij een programma is er sprake van één eindverantwoordelijke voor het programma die de zorg draagt voor het faciliteren, dan wel coördineren of het inhoudelijk begeleiden van de initiatieven die tot het programma behoren. Het gaat hierbij om een bundeling van initiatieven die in Gelderland kunnen plaatsvinden.

Een voorbeeld is het programma Scholder an scholder van acht gemeenten in de Achterhoek. Ook vanuit sportbonden worden verenigingen ondersteund. In iedere fase wordt kennis en ervaring opgedaan door 'learning by doing'. Bedoeling is dat wat is geleerd via werkbezoeken, werkbijeenkomsten en inspiratiesessies door de middenveldorganisaties wordt verspreid om op deze manier andere partijen te prikkelen en te enthousiasmeren om open club of vitaal sportpark activiteiten op te starten.

Het concept open club en vitaal sportpark is nog in ontwikkeling. Dit impliceert dat wij er rekening mee houden dat niet alle initiatieven volledig tot het voorgenomen resultaat leiden. Ook van deze ervaringen wordt geleerd.

Om in aanmerking te komen voor een subsidie moet het initiatief binnen de volgende uitgangspunten passen.

- a. Het initiatief komt 'van onderop', d.w.z dat het wordt gedragen en getrokken door de sportverenigingen of sportparkorganisaties zelf.
- b. De continuïteit van de toekomstbestendige sportverenigingen of sportparkorganisaties wordt gewaarborgd door bestuurlijke stabiliteit en een structureel gezonde financiële basis.
- c. Er is sprake van een niet-vrijblijvende samenwerking tussen sportverenigingen of sportparkorganisaties en één of meer derden uit de sectoren onderwijs, cultuur, recreatie, zorg, welzijn, of het bedrijfsleven.
- d. Het initiatief is gericht op toekomstbestendige sportverenigingen / vitale sportparken en versterking van de leefbaarheid van het omringende dorp of de wijk in de stad, met behulp van de open club/vitaal sportparkgedachte.
- e. Het gemeentebestuur is c.q. de betreffende gemeentebesturen zijn bij het initiatief betrokken.
- f. Voor zover mogelijk worden sportverenigingen, sportparkorganisaties of maatschappelijke organisaties gericht op de doelgroep van mensen met een beperking bij het initiatief betrokken.
- g. Opgedane kennis en expertise worden door de subsidieontvangers tijdens en na het traject beschikbaar gesteld aan de provincie, andere sportverenigingen, gemeenten en geïnteresseerde derden.
- h. De samenwerkende partijen bij een sportvereniging of sportpark beschrijven hoe zij invulling gaan geven aan de benutting van de accommodatie (indien mogelijk), actief beleid op kader en gezamenlijk aanbod.⁶
- i. De samenwerkende partijen bij een sportpark beschrijven hoe zij omgaan met functiemenging, ruimtelijke integratie, goede sportieve en maatschappelijke benutting en open karakter van het sportpark.⁷
- j. Investerings in verbouw of nieuwbouw van een reguliere (sport-)accommodatie wordt niet gesubsidieerd, met uitzondering van beperkte aanpassingen die nodig zijn voor het realiseren van maatschappelijke en ruimtelijke functie(s).
- k. Bij ondersteuning van gebundelde initiatieven in een programma, zijn bovenstaande uitgangspunten van overeenkomstige toepassing.

⁶ Voor de volledige omschrijving verwijzen wij naar de definitie open club onder paragraaf 5.2.

⁷ Voor de volledige omschrijving verwijzen wij naar de definitie vitaal sportpark onder paragraaf 5.2.

5.3. Beleidskader en instrumenten: kennis en expertise

Naast de ondersteuning van initiatieven zetten wij in op het actief delen van bestaande en nieuwe kennis die voortkomt uit de initiatieven. Met inspiratiesessies en werkbijeenkomsten zal deze kennis en ervaring verspreid worden, zodat meer sportverenigingen en gemeenten hiervan profijt hebben en zelfstandig verder aan de slag kunnen gaan. Immers, wij gaan niet álle sportverenigingen ondersteunen en het is aan gemeenten om waar nodig voor ondersteuning te zorgen.

5.3.1. Werkbijeenkomsten door middenveld

Voor het actief delen van bestaande en nieuwe kennis worden door organisaties uit het middenveld inspiratiesessies en werkbijeenkomsten georganiseerd. De nadruk ligt hierbij op 'kijkjes in de keuken' en aansluiten op de vraag. Daarnaast zullen we ook stimuleren dat kennis en informatie online wordt ontsloten voor sportverenigingen, gemeenten en relevante andere partijen.

5.3.2. Overzicht procesondersteuning

Wij hechten er sterk aan dat de sportverenigingen zelf hun keuze maken wat ze aan procesondersteuning nodig hebben. Zij zijn immers 'in the lead'. Wij zorgen hiertoe voor een overzicht van beschikbaarheid en aard /werkwijze van organisaties en bedrijven die kwalitatief goede, professionele procesondersteuning kunnen bieden. Op deze manier borgen wij de kwaliteit en bevorderen wij onderlinge uitwisseling tussen deze organisaties en bedrijven.

Wij stimuleren dat gebruik wordt gemaakt van kwalitatief goede en professionele procesbegeleiders die over de kennis en ervaring beschikken die benodigd is voor de ontwikkeling van een open club of vitaal sportpark. De procesbegeleiding is gericht op het coachen van verenigingen zodat zij zelf sturing geven aan de verandering. Het eigenaarschap van het proces moet bij de vereniging zelf blijven. De procesbegeleiding ondersteunt het eigen leerproces van de vereniging, positioneert andere partners om het leerproces te versterken en signaleert wanneer er behoefte is aan extra (externe) kennis. De procesbegeleider is expert in het begeleiden van veranderende organisaties en veranderingsprocessen en beschikt over kennis omtrent de open club gedachte. Hierbij kan de beschikbare kennis bij NOC*NSF en de KNVB richtinggevend zijn.

5.3.3. Onderzoek en monitoring van initiatieven

Er wordt op initiatief van de provincie een monitor ontwikkeld om de voortgang en de maatschappelijke effecten van de ondersteunde initiatieven te meten. De voortgangsmonitor biedt informatie aan de initiatiefnemer om al dan niet te bij te sturen in het traject en biedt tussentijdse informatie aan de provincie over de stand van zaken. De effectmonitor biedt inzicht in de bereikte maatschappelijke effecten op - in ieder geval - het terrein van de toekomstbestendigheid en de leefbaarheid.

5.3.4. Netwerkontwikkeling

De ontwikkeling van open clubs en vitale sportparken is bij uitstek een lokaal vraagstuk met partijen uit de directe omgeving. Daarnaast zijn er ook grotere organisaties die werkzaam zijn in Gelderland op het terrein van sport, (jeugd-)zorg, welzijn, onderwijs en bedrijfsleven. Ook voor deze organisaties zien wij een rol weggelegd. Zo kunnen zij voorbeelden van lokale initiatieven uit de ene regio tonen aan potentiële initiatiefnemers uit een andere Gelderse regio. We streven ernaar dat deze organisaties zich gaan aansluiten bij het Sportakkoord.

5.3.5. Duurzame sportvoorzieningen

De provincie heeft de ambitie om in 2050 'energieneutraal' te zijn. Dit sluit aan bij de ambities van toekomstbestendige sportverenigingen en vitale sportparken. De toekomstbestendige sportvereniging stelt haar club open en geeft andere partijen de ruimte om gebruik te maken van de sportlocatie. Het is dan belangrijk dat de eigen sportaccommodatie op orde is. Door de toepassing van maatregelen voor duurzaamheid en energiebesparing is de accommodatie geschikt voor meervoudig gebruik. Het

levert tegelijkertijd financieel voordeel voor de vereniging op. Daar waar zich kansen voordoen om bij te dragen aan de duurzaamheid van sportaccommodaties, nemen wij deze bij het delen en verspreiden van kennis mee.

5.4. Resultaten 2017 - 2019

Op basis van de ervaringen met het beleid in 2017 gaan we na 2017 bekijken of daarin eventueel aanpassingen nodig zijn om de doelstellingen te realiseren. In het algemeen willen wij dat onze activiteiten voor open clubs en vitale sportparken ertoe leiden dat de betrokken sportverenigingen meer samenwerken, meer toekomstbestendig zijn en bijdragen aan de leefbaarheid van de directe omgeving. Wij willen uiterlijk in 2019 de volgende resultaten behalen:

- Tenminste vijftien initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken hebben mede door ondersteuning van de provincie hun gezamenlijke ambities opgesteld in de ambitiefase.
- Tenminste acht initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken hebben mede door ondersteuning van de provincie een gezamenlijk plan opgesteld in de planfase.
- Tenminste vier initiatieven op het terrein van open clubs en vitale sportparken fungeren als voorbeeldproject in Gelderland en hebben mede door de provinciale ondersteuning hun open club/vitaal sportpark-plan gerealiseerd in de realisatiefase.
- Tenminste twee programma's op het terrein van open clubs en vitale sportparken fungeren als voorbeeldproject in Gelderland en hebben mede door de provinciale ondersteuning hun open club/vitaal sportpark gestimuleerd in de ambitie-, plan- of realisatiefase.
- De voortgang en effecten van de initiatieven zijn door middel van een hiertoe ontwikkelde voortgangs- en effectmonitor inzichtelijk gemaakt en benut door de initiatiefnemers en provincie.
- Er zijn tien werkbijeenkomsten door het middenveld in de sportsector georganiseerd om kennis en ervaring te delen tussen initiatiefnemers, sportverenigingen en gemeenten.
- Tenminste één organisatie die werkzaam is in Gelderland op het terrein van sport, (jeugd-) zorg, welzijn, cultuur, recreatie, onderwijs of bedrijfsleven heeft zich met het oog op de open club- en vitale sportpark-doeleinden aangesloten bij het Gelders Sportakkoord.

6. De maatschappelijke pijler: sportieve inrichting buitenruimte

6.1. Inleiding en doel

In het programma Gelderland Sport! is opgenomen dat wij ons inzetten om de fysieke ruimte aantrekkelijker in te richten, zodat deze stimuleert tot sporten en bewegen. De gevarieerde natuur en de parken, pleinen en stedelijke buitenruimte in Gelderland bieden buitensporters een scala aan mogelijkheden en uitdagingen. Door de buitenruimte zo aantrekkelijk mogelijk in te richten kunnen Gelderlanders en toeristen genieten van de buitensport- en recreatiemogelijkheden. Daarmee levert sport een bijdrage aan de Gelderse (vrijtijds-)economie, de ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid en gezondheid van de Gelderse inwoners.

6.2. Kader

Het inrichten van de buitenruimte vraagt vaak om de inbreng van een groot aantal verschillende partijen. Het zijn vaak langdurige processen, waarvan de buitensport maar een onderdeel is van een breder traject met onder meer natuurontwikkeling, culturele activiteiten en recreatiemogelijkheden. Een ander knelpunt is het beheer en onderhoud na realisatie.

In de afgelopen periode zijn er meerdere projecten rondom Apeldoorn uitgevoerd, is het concept Parklopen ontwikkeld en worden er vijf multi-courts bij scholen voor voortgezet onderwijs gerealiseerd.

In het kader van het Gelders Sportakkoord hebben wij een aantal bijdragen ontvangen. Ons streven blijft om ook andere partijen aan te zetten tot het ontwikkelen en uitvoeren van beweegvriendelijke inrichting van de buitenruimte. Dit moet leiden tot het realiseren en versnellen van vernieuwende initiatieven.

6.3. Resultaten

Op dit moment bevindt de uitwerking van dit operationeel doel zich nog in de initiatieffase. Er zijn kansen en nieuwe potentiële partijen in het kader van onze gebiedsopgaven, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, mobiliteit, kwaliteitsverbetering routenetwerk en open clubs en vitale sportparken.

Voorwaarde is wel dat er geïnvesteerd wordt in het opbouwen van een netwerk (terreinbeheerders, ruimtelijk beleid) en het onder de aandacht brengen van de mogelijkheden van een beweeg- en sportvriendelijke inrichting. De mogelijkheden van kennisontwikkeling, kennisdelen en inspiratiesessies wordt nader onderzocht. Wij maken hierbij gebruik van de bovenstaande lopende initiatieven om dit voor partijen, inwoners en bezoekers zichtbaar te maken. Daarnaast zijn wij in gesprek over sportieve kansen in het kader van een drietal grootschalige ruimtelijke initiatieven.

7. De maatschappelijke pijler: routenetwerken

7.1. Inleiding en doel

Recreatieve routes zorgen voor de infrastructuur voor gezond bewegen en sport. Om op de langere termijn een aantrekkelijke provincie voor toeristen en buitensporters te blijven is de uitdaging dat meer partijen bijdragen aan en investeren in de kwaliteit van de routenetwerken in Gelderland.

De afgelopen periode is door 50 verschillende organisaties het programma 'Sterke Gelderse Routes, meer rendement uit recreatieve routenetwerken' opgesteld. De aankomende periode zullen wij ons vooral richten op regionaal niveau om in gesprek te gaan met initiatiefnemers en partijen over kansrijke initiatieven en kansen voor aantrekkelijke routes. Hierbij is vooral aandacht voor kansen op basis van verdienmodel of andere vormen waarbij zelfstandig wordt gewerkt aan de kwaliteit routenetwerken.

7.2. Resultaten

Eind 2017 is door middel van gesprekken een aantal economisch zelfstandige en duurzame initiatieven tot stand gekomen om de Gelderse routes te versterken. Deze worden gedragen door partijen uit de samenleving (organisaties, ondernemers of burgers). Dit kan betekenen dat er nieuwe routes zijn ontwikkeld, die worden benut door sporters en toeristen, dat dit gekoppeld is aan horeca en andere bedrijvigheid en de verbinding is gelegd met evenementen. Hierbij wordt ook meer gebruik gemaakt van verdienmodellen en is er meer ondernemerschap.

7.3. Vervolg aanpak

Met de nieuwe fase en de aangescherpte focus van routenetwerken zullen we scherper inzetten op kansrijke initiatieven die economisch, zelfstandig bijdragen aan de kwaliteit routes. Hiervoor wordt op korte termijn door de provincie een procesbegeleider aan de slag gezet, die mogelijke initiatieven en kansen verder gaat verkennen en indien nodig helpt om deze verder te brengen.

8. De maatschappelijke pijler: aangepast sporten

8.1. Inleiding en doel

In het programma Gelderland Sport! is opgenomen dat de provincie gaat inzetten op het stimuleren van sport en bewegen voor mensen met een functiebeperking. Onder sporter met een beperking wordt verstaan: sporter met een motorische, zintuiglijke of verstandelijke beperking of met psychosociale problematiek, waardoor hij wordt gehinderd in zijn handelingen en bewegingen. De drempel voor deze groep is vaak extra hoog door het ontbreken van een goed sportaanbod, de benodigde aangepaste voorzieningen en (het ontbreken van) goede informatievoorziening, waarmee sporters en sportaanbieders elkaar makkelijker kunnen vinden. Juist voor deze kwetsbare groep is bewegen vaak nog belangrijker om fysiek en sociaal gezond te blijven. Sporters met een chronische ziekte zijn niet meegenomen in de begripsomschrijving, omdat deze veelal mee kunnen doen in het reguliere sportaanbod.

8.2. Tot nu toe

Een belangrijk memorabel moment was de organisatie van de Special Olympics Nationale Spelen (SONS) in Nijmegen. Een groots feest en een belangrijke mijlpaal voor de deelnemers, de vele vrijwilligers en de organisatie. Memorabel was ook de toekenning van de eerstvolgende Special Olympics Nationale Spelen aan de Achterhoek.

In de afgelopen periode is er door de provincie een succesvolle inspiratiebijeenkomst georganiseerd. Hieraan is deelgenomen door organisaties uit de zorg- en welzijnssector en de sportbonden. In het kader van ons evenementenbeleid hebben wij het aangepast sporten als één van de uitgangspunten voor onze nieuwe evenementenkalender benoemd. Het onderwerp is goed terug te vinden in de evenementenstrategieën van de kernsportbonden in het Sportakkoord.

8.3. Resultaten

Voor 2018 staan verschillende evenementen aangepast sporten gepland, namelijk het WK zitvolleybal, WK rolstoeltennis en Special Olympics. Als deze doorgang vinden, roepen wij 2018 uit tot het 'Gelders jaar van het aangepast sporten'. Op deze wijze worden de evenementen breder ingezet en bestaat de mogelijkheid om ook andere thema's rondom aangepast sporten actief te agenderen of in uitvoering te nemen.

De ontwikkeling en realisatie van het regionaal Sportloket Uniek Sporten wordt ondersteund door de Gelderse Sport Federatie. De regionale samenwerkingsverbanden Uniek Sporten werken aan versterking van de onderlinge samenwerking. Wij zijn hierbij betrokken. Wij zullen de samenwerking tussen de zorg- en welzijnssector en de sportsector stimuleren.

8.3.1. Economische kracht

Als één van de uitgangspunten voor ondersteuning van evenementen is opgenomen dat er ook een podium voor mensen met een beperking moet zijn. Hieronder wordt verstaan dat het evenement toegankelijk is voor mensen met een beperking. Tijdens het evenement zelf of de side-events worden activiteiten voor mensen met een beperking georganiseerd, voor zover dit meerwaarde heeft voor deze doelgroep.

De subsidieregels bieden de mogelijkheid van ondersteuning van evenementen voor aangepast sporten of andere speciale doelgroepen als zij een grote maatschappelijke impact hebben. Zij kunnen voor steun in aanmerking komen als ze tenminste van nationaal niveau zijn en hun maatschappelijk bereik groot is. Het evenement en de side-events moeten stimuleren tot een hogere sportparticipatie bij de doelgroep

8.3.2. Maatschappelijke kracht

Om in aanmerking te komen voor subsidie voor het uitvoeren van een voorbeeldproject op het gebied van open club en vitale sportparken, is het een uitgangspunt dat - indien mogelijk - aangepast sporten

daar deel van uitmaakt. Ook bij de verspreiding van kennis en expertise op het gebied van open club en vitale sportparken maakt aangepast sporten onderdeel uit van de producten en activiteiten die gepland staan.

8.3.3. Sportieve kracht

De begeleiding en ondersteuning door Topsport Gelderland wordt ook aangeboden aan sporters met een functiebeperking. Dit geldt ook voor de inzet van jonge talentvolle sporters als ambassadeur van de sport.

9. De sportieve pijler: sportieve kracht van sport

9.1. Doelstelling Talentondersteuning

Talenten zijn de schakel tussen breedte- en topsport. Talenten inspireren anderen om het beste uit zichzelf te halen en tot een actieve en sportieve leefstijl te komen. Hoe meer mensen in Gelderland aan sport doen, hoe groter de kweekvijver is voor nieuwe talenten die onze provincie en Nederland op de kaart kunnen zetten.

Onze doelstelling voor talentondersteuning is een betere structuur voor talentontwikkeling tot stand te brengen, waarmee jonge talentvolle sporters - al dan niet met een beperking - in staat worden gesteld zich op een evenwichtige manier te ontwikkelen tot topper in hun sport. Gelderland kent vele goede voorbeelden van talentvolle sporters die inmiddels tot de nationale en internationale top behoren (Laura Smulders en Jelle van Gorkom BMX, Elis Ligtlee Baanwielrennen, Lonneke Sloetjes Volleybal, etc.).

9.2. Gelders model voor talentontwikkeling in de sport

In de afgelopen jaren is er in Gelderland een goed functionerende structuur voor talentontwikkeling gerealiseerd. Jaarlijks worden circa 600 sporttalenten met en zonder beperking begeleid en ondersteund in hun ontwikkeling. Bij de realisering van dit doel speelt Topsport Gelderland een belangrijke rol. Op onderdelen, bijvoorbeeld waar een relatie ligt met de breedtesport, werkt Topsport Gelderland daarbij samen met de Gelderse Sport Federatie.

Uitgangspunt van ons beleid is dat talenten zich sportief kunnen ontwikkelen in harmonie met het onderwijs en het maatschappelijke en privé leven. Daarbij willen wij voor talenten faciliteiten creëren niet alleen voor de sportontwikkeling, maar óók voor hun maatschappelijke carrière. Aandacht voor het welzijn van het talent en thema's als onderwijs, gezonde voeding, voorlichting over doping, etc., maar ook aandacht voor de ouders en de thuissituatie is daarbij belangrijk.

In dit proces wordt in Gelderland unieke kennis ontwikkeld door de HAN (lectoraat Herkennen en Ontwikkelen van Sporttalent alsmede het Centre of Expertise) en het Kenniscentrum Sport in Ede. Daarmee ontwikkelt de Gelderse aanpak zich tot een 'Gelders model voor talentontwikkeling in de sport', waarbij het gaat om de optimale ontwikkelomgeving voor sporttalenten, in goede balans met welzijn en school. Het model is niet alleen gericht op sportprestaties (slechts een enkeling zal de absolute top halen), maar ook op het leren van essentiële vaardigheden en competenties en de combinatie met welzijn en schoolprestaties.

9.3. Beleidskader

Door bij te dragen aan een optimale structuur voor talentontwikkeling in Gelderland, willen wij Gelderse sporttalenten de gelegenheid bieden het beste uit zichzelf te halen en op een evenwichtige manier uit te groeien tot landelijke toppers. Hiervoor is nodig dat voorwaarden worden gecreëerd om talentvolle sporters de gelegenheid te geven zich optimaal te ontwikkelen.

We willen hiervoor insteken op individuele talentbegeleiding die door regioconsulenten van Topsport Gelderland zal worden geboden. Ook degenen die de top niet halen moeten vaardigheden en competenties hebben opgedaan, waar ze de rest van hun leven nog veel aan hebben. Daarnaast is een doorlopend traject van talentontwikkeling en -begeleiding in Gelderland benodigd. Hiervoor zetten

we in op doorontwikkeling van Regionale Trainings Centra (RTC), maken we nieuwe regionale Multisport Talenten Centra mede mogelijk, worden sporttalenten ook in de onderwijssituatie (Topsport Talentscholen) breder motorisch uitgedaagd en geschoold en richten we ons op versterking van de kwaliteit van de jeugdopleiding van topclubs. Ook willen wij jonge talentvolle sporters scholing bieden om zich in te kunnen zetten als ambassadeurs bij (basis-)scholen, sportevenementen en bedrijven. Ten slotte richten wij ons op een nieuwe aanpak voor werving, behoud en stimulering van talenten aangepaste sport.

9.4. Instrumentarium

Wij stellen voor de pijler Sportieve kracht van sport voor de periode tot en met 2019 € 2,4 mln. beschikbaar. Dit is als volgt onderverdeeld. Voor de individuele talentbegeleiding en ondersteuning van talentvolle sporters met een status is voor Topsport Gelderland voor de periode tot en met 2019 een subsidie van maximaal € 960.000 beschikbaar, met een maximum van € 320.000 per jaar. Provinciale Staten hebben op 28 juni 2016 bij de Voorjaarsnota 2016 hiertoe besloten (PS2016-404). Voor de realisering van de overige doelen van het thema Talentondersteuning zijn projectsubsidies mogelijk op basis van de Regels Ruimte voor Gelderland 2016. Hiervoor is tot en met 2019 ca. € 1,4 mln aan budget beschikbaar

9.5. Resultaten

Onderstaand geven wij per subdoel weer welke resultaten eind 2019 behaald zullen zijn.

9.5.1. Doel: het op een adequate wijze begeleiden en ondersteunen van talenvolle sporters met een status.

Het resultaat hiervan is dat jaarlijks aan minimaal 600 talentvolle sporters met een status vanuit NOC*NSF en hun sportbond, inclusief sporttalenten met een beperking, extra begeleiding en ontwikkelkansen is geboden.

Talentbegeleiders van Topsport Gelderland bieden ondersteuning aan jonge talenvolle sporters, binnen en buiten de talentprogramma's. Via het samenwerkingsverband Topsport Oost krijgen Gelderse (kern-)sporters toegang tot faciliteiten van de hoogste kwaliteit waaronder de CTO-faciliteiten van Papendal. Via een netwerk van organisaties uit alle maatschappelijke geledingen en experts door de hele provincie zijn de talenten verzekerd van goede (para-)medische zorg, gerichte strength & conditioning begeleiding en faciliteiten, voorlichting over gezonde voeding, maar ook trainingen op het gebied van communicatie en voorlichting over de financieel-administratieve kant horen daarbij. Dit betreft ook jonge Gelderse sporters die (nog) geen deel uitmaken van deze programma's.

Een tweede resultaat is dat aan alle talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden door Topsport Gelderland en Topsport Oost bijgedragen is ter verbetering van de kwaliteit.

Door genoemde partijen is bijgedragen aan de verdere doorontwikkeling van de talentontwikkelingsprogramma's van de kernsportbonden.

9.5.2. Doel: het realiseren van een doorlopend traject van talentontwikkeling in Gelderland. Het resultaat is dat minimaal acht Regionale Trainings Centra (RTC's) van de kernsportbonden zijn gecontinueerd en doorontwikkeld (kwaliteitsimpuls), dan wel opgestart.

Dit houdt in dat bestaande RTC's zijn doorontwikkeld (kwalitatief/ meer financiële zelfstandigheid) of nieuwe RTC's zijn opgestart. Dit verloopt via de kernsportbonden, maar ook door inzet van Topsport Oost. Het gaat om doorontwikkelde of gestarte RTC's die deel uitmaken van het meerjaren opleidingstraject van bonden, met een stabiel management, voldoende aandacht voor sportgenerieke leerlijnen en begeleiding van de sporters op persoonlijk/maatschappelijk vlak.

Een tweede resultaat is dat nieuwe regionale, kernsport overstijgende Multisport Talenten Centra operationeel zijn (3 regio's).

Deze nieuwe regionale kernsport overstijgende Multisport Talenten Centra zijn mede mogelijk gemaakt zodat talenten in de regio kansen krijgen om zich dicht bij huis verder te ontwikkelen (o.m. Achterhoek Younited, Talent Centraal).

Een derde resultaat is dat in drie Gelders regio's, door toepassing van de methodiek fasegericht opleiden, de kwaliteit van de jeugdopleidingen van kernsportclubs is versterkt.

Het gaat hierbij om de begeleiding van ambitieuze sportclubs om te komen tot een samenhangend en verantwoord beleid, waar het gaat om hun jeugdopleiding c.q. talentontwikkeling. De kwaliteit van de jeugdopleiding van kernsportclubs wordt versterkt door toepassing van de methodiek 'fasegericht opleiden' (Long Term Athlete Development).

Een vierde resultaat is dat vijf Topsport Talent Scholen en topsport vriendelijke scholen pilots hebben gedraaid met een pluspakket voor topsport talenten met een status. Ook is er op één HBO-instelling een pilot gedraaid met het aanbieden van interventies waarin het leren van vaardigheden t.b.v. een succesvolle carrière centraal staat.

Het gaat er hier om dat sporttalenten ook in de onderwijssituatie breder motorisch worden uitgedaagd en geschoold, dat ze daar ook de kans krijgen om voor hun sport relevante kennis en ervaring op te doen. Sport en onderwijs worden zo verbonden om de talentvolle sporters de kans te geven en vaardigheden op te doen om een succesvolle 'duale carrière' (sport én onderwijs) te kunnen hebben. Aanvragen dienen voorzien te zijn van een advies van Topsport Gelderland ten aanzien van de doelmatigheid van de aanvraag. Topsport Gelderland ontvangt provinciaal subsidie voor de ondersteuning en begeleiding van de Gelderse toptalenten en kan vanuit haar functie aanvragers adviseren over hoe te komen tot een kwalitatief goed project en een goede aanvraag. Aan deze advisering zijn voor de aanvragers geen kosten verbonden.

Het vijfde resultaat ten slotte is dat Gelderland wordt gezien als de beste omgeving voor sporttalenten om zich te ontwikkelen. Er is een 'Gelders model' tot stand gebracht, waarover wordt gepubliceerd en waardoor minimaal vele tientallen jonge sporters zich beter kunnen ontwikkelen.

Hierbij delen HAN en Kenniscentrum Sport kennis met Gelderse gemeenten, hetgeen leidt tot een 'Gelders model' voor talentontwikkeling: kennis over en het realiseren van een optimale ontwikkelomgeving voor toptalent.

9.5.3. Doel: het scholen en inzetten van jonge talentvolle sporters als ambassadeurs voor (basis)scholen, sportevenementen en bij het bedrijfsleven.

Het resultaat is dat jaarlijks 30 talenten geschoold zijn als ambassadeur en dat deze in totaal 90 maal ingezet zijn op scholen, evenementen en bij bedrijven.

Het gaat hierbij om scholing en begeleiding van sporttalenten om zichzelf te kunnen presenteren als rolmodel (ambassadeurs) en het organiseren van presentaties van talenten op scholen, evenementen en voor het bedrijfsleven (netwerken).

9.5.4. Doel: het ontwikkelen en toepassen van een methodiek waarmee meer talentvolle sporters met een beperking worden geworven en begeleid.

Als resultaat zijn jaarlijks minimaal drie trajecten - rondom Gelderse evenementen - voor het opsporen van paralympisch talent georganiseerd.

Het betreft de ontwikkeling van een methodiek voor werving van sporters met een beperking en de toepassing van het nieuwe instrument (werving, stimulering en ontwikkeling).

10. Tot slot

Met dit uitvoeringsbeleid geven wij invulling aan de doelen uit Gelderland Sport! 2016-2019. Zo werken wij aan een provincie die bruist van sportiviteit. Een provincie met goede sportvoorzieningen voor iedereen, met actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan en met toonaangevende sportevenementen. Een provincie die door sport nog aantrekkelijker wordt voor haar inwoners, ondernemers, sporters en bezoekers. En iedereen mag dat weten.